

Ceramische Kunst in den Indischen Archipel.

lijnenbuiging. Op een der Langkatsche waterkruiken zijn naar het model van de oud-Indische kendi *pratoelā* *) de tuit en het handvat op het zich vernauwende bovendeel van het voorwerp bijeengebracht.

Aan de kendi's *pratoelā* werd vroeger zekere luxe ten koste gelegd. Het heele bovenstuk van tuit en handvat van gedreven goud of zilver! Zoo werd van de antieke waterkruik een objet d'art gemaakt, dat paste in het verblijf van Inlandsche vorsten en grooten. Nu heeft de Langkatsche vormer ook zonder gebruik van edel metaal een kunstig stukje werk weten te leveren. De verbinding van tuit en handvat is verslankt door een kruipende salamanderfiguur, en al zijn de details van deze uit de vrije hand geboetseerde versiering globaal genomen, het ensemble, de stand van het nagebootste dier wordt er volstrekt niet door geschaad.

De vorm van de laboe of kalebas, welke als gedroogde vrucht hier en daar in den Indischen Archipel nog

als waterkruik gebruikt wordt, is vergroot vastgelegd in de Langkatsche kendi, waarvan mede een afbeelding hierbij gevoegd is.

Het tot à-jour-motieven uitgestoken aardewerk, gelijk de vruchtenschaal uit Sumatra's Oostkust, een voorwerp, waarvan het deksel door zijn te groot aantal versieringen een Maleisch-druk aspect heeft, komt ook op enkele plaatsen van Java voor, waar

deze siermethode voornamelijk wordt toegepast op wierookvaten.

Toch raakt deze wijze van ornamenteeren op den achtergrond. De aarden branders voor doepa of wierook zijn op Java door het heengaan van degenen, die nog bekwaam waren in het motiveerend uitsteken van den zachten vorm van het aardewerk, vervangen door de goedkoope pedoepans, in de deksels waarvan het luchtige, dat vroeger door rank, open gebloemde zoo mooi in overeenstem-

ming was gebracht met de verijling van uittredende, geurige, walmen, nu is aangegeven door banale, ronde gaatjes.

Ook de echt-Javaansche, gebakken *tèngtèngans*, illuminatie-potjes, waarvan de teekening van à-jour-motieven 's avonds fijntjes, fragiel uitkwam tegen het licht van een oliepit, zijn verdwenen. De *tèngtèngans* gloeiden als lichtgevende, opengebaste vruchtjes in het duister van de zwaarbegroeide *dessā*.

De ijl-uitgestoken, vleugelvormige nokversierin-

gen met de opstaande krullen zijn evenzoo zeldzaam geworden.

De Sumatraansche vruchtenschaal herinnert daarom droef aan dat op Java zoo goed als geheel verdwenen ceramische sierprocédé uit oud-Indische tijden.

Wat wèl vaak wordt toegepast en bij juiste uitvoering even goede effecten geven kan, is de beschildering van het aardewerk, hetzij vóór, of na het bakken hiervan. De ceramische verfmengsels, die aan het Westersche,

AARDEN KENDI VAN PLÉRÈD.

*) Naar 't Sanskrietsche *prathoela* = groot, wijd.